

Photographs of the Descendants of Bedřich Smetana and Kateřina Smetanová, née Kolářová, in the Collection of the Bedřich Smetana Museum

Jana Plecítá

Abstract: The article summarises the results of research so far conducted and of the expert processing of photographs in the collection of iconography at the Bedřich Smetana Museum. It deals with photographs of the descendants of Bedřich Smetana (1824–1884) from his first marriage to Kateřina Kolářová (1827–1859). This involves likenesses of Kateřina Kolářová, her children, and her grandchildren. Not included are persons who married into the family, nor are likenesses of Bedřich Smetana himself covered. The survey is based on research of records in the acquisition and inventory records of the Bedřich Smetana Museum from 1931 to 2020 and on research of the original inventory of exhibits at the B. Smetana Memorial in Jabkenice. Relationships between family members are shown by simple genealogy tables. In many cases, comparisons of photographs have enabled the recognition of previously unidentified persons and the specifying of dating, provenience, and locations of photographic studios. The article largely focuses on collections of photographs from the family along the line of descent from Žofie Schwarzová, Bedřich Smetana's daughter from the most recent acquisition (2019–2020).

Key words: Bedřich Smetana, Kateřina Kolářová, Žofie Schwarzová, Zdeněk Schwarz, Edita Bernasová, Běla Čapková, Jarmila Schindlerová, Jaromír Schwarz, genealogy, historical photography

The collections at the Bedřich Smetana Museum document not only Smetana's life and works, but also his family and the broader context in which he was living and working. Documentation and memorabilia of Smetana's life and works began to be compiled

This work was financially supported by Ministry of Culture of the Czech Republic (DKRVO 2019–2023/22.I.b, National Museum, 00023272).

systematically for a future museum by the Society for Erecting a Monument to Bedřich Smetana in Prague¹ during the period from the great Smetana Exhibition in 1917 until the founding of the Bedřich Smetana Museum (hereinafter the MBS) in 1926. Two years later, the Czechoslovak state purchased the composer's estate from the Smetana family,² and it was gradually turned over to the Smetana Museum between 1929 and 1932.³ At first, the collections were temporarily stored at the Musicology Institute of Charles University because the Smetana Museum did not acquire its present site, the building of the former Old Town waterworks, from the city of Prague until 1935. Since 1976, it has been part of the National Museum. The museum's collections have been supplemented continually by purchases and donations of all kinds of materials including individuals' estates.

The Bedřich Smetana collection is the most valuable part of the MBS's holdings and is unquestionably part of the Czech nation's cultural heritage in the field of music. The photographic archive can be regarded as another important collection for documenting and presenting matters involving Smetana and their broader context.⁴

At present, efforts towards research on the photographic collection and its processing by experts are focused on the photographs of Smetana's family members and their direct descendants. This involves both of Smetana's wives and their children and grandchildren. This does not include persons who married into the family or otherwise came into it from outside, nor their parents or siblings, nor are likenesses of Bedřich Smetana himself (1824–1884) included.⁵ With respect to photographic genre, the collection consists of visiting cards, cabinet cards, and amateur photography. For the sake of completeness, we should add that Zdeněk Wirth and Alfons Waisar have worked on the processing of Bedřich Smetana's

1) The society (Sbor pro postavení pomníku Bedřichu Smetanovi v Praze) was established in 1909 on the 25th anniversary of Smetana's death. In 1931 it was renamed as the Bedřich Smetana Society (Společnost Bedřicha Smetany).

2) After Smetana's death in 1884, he was represented by his descendants: Zdenka Heydušková, the daughter of B. Smetana (from 1884 to 1936), Zdeněk Schwarz, Smetana's eldest grandson (from 1936 to 1945), Zdeněk Heydušek, grandson of B. Smetana (from 1945 to 1973), Lubor Schwarz, great-grandson of B. Smetana (from 1973 to 2006), and Petr Heydušek, the last great-grandson of B. Smetana (from 2006 to 2022). This information is based on a sworn statement made by P. Heydušek, dated 10 Jan. 2012 (kept at the MBS).

3) In the collection of photography at the MBS, there is a photograph taken when the B. Smetana Society took possession of B. Smetana's estate in 1931. The photograph depicts members of the board of trustees of the B. Smetana Society: Jaromír Pečírka, Josef Bartoš, Zdeněk Wirth, Zdeněk Schwarz (grandson of B. Smetana), Zdeněk Nejedlý, František Táborský, and Alfons Waisar (future director of the Smetana Museum). NM-ČMH-MBS F 111.

4) Currently there are ca. 29,000 items (19,500 photographs including photo albums, negatives, slides, microfilms, and printing plates). The collection contains portraits of B. Smetana and of other family members, their descendants, and the extended family as well as likenesses of Smetana's contemporaries, friends, and colleagues, persons who promoted Smetana, scholars, performers, and other photographs documenting exhibitions and lectures.

5) At the MBS there is a collection of 30 photographs of B. Smetana (1824–1884) dated from 1842 to 1881. NM-ČMH-MBS S 217/1725, 1726, 1729–1755, 2323.

portraits,⁶ followed by Marie Klimešová and Jana Plecítá in 2004.⁷ The research is based on studying the entries in the acquisition logs and inventory books of the MBS from between 1931 and 2020⁸ and on research on the original inventory of exhibits at the B. Smetana Memorial in Jabkenice dating back to the time when the gamekeeper's lodge still belonged to the "Bedřich Smetana Heritage."⁹

Photographs of three generations from Smetana's first marriage constitute the subject matter of this study. In order to clarify the relationships in Smetana's family, we shall briefly examine the history of his two marriages.

On 27 August 1849, Smetana married Kateřina Kolářová, with whom he had fallen in love years earlier as a student. In the mid-1850s, his family suffered harsh blows of fate. Three of his four daughters (Gabriela, Bedřiška,¹⁰ and Kateřina) died, and only

Žofie lived to adulthood. Then just a few years later, his wife Kateřina died of tuberculosis on 19 April 1859 in Dresden while returning prematurely from Göteborg (Gothenburg) to Prague. That summer, Smetana met Bettina Ferdinandiová, the younger sister of the wife of Smetana's brother Karel. He was already betrothed to her when he departed for Sweden that

Kateřina Kolářová

Painting on porcelain, unknown author
[J. Z. Quast?], [post 1843] / Malba na porcelánu,
neznámý autor [J. Z. Quast?], [post 1843]
NM-ČMH-MBS, acquisition no. / č. př. 5/2019

6) WIRTH, Zdeněk – WAISAR, Alfons: *Smetanova tvář*, in: Sborník Musea Bedřicha Smetany, Prague 1959, pp. 9–40.

7) KLIMEŠOVÁ, Marie – PLECITÁ, Jana: *Podoby Bedřicha Smetany. Jak Smetanu viděly generace umělců 19. a 20. století?*, Národní muzeum, Prague 2004.

8) The keeping of acquisition logs did not begin until January 1931, five years after the museum's founding. Before that, collection records were entered directly into inventory books, apparently sometimes even several years after the fact, often without an acquisition number. During the taking of inventory of the collections from 1989 to 1997, the inventory books were supplemented with acquisition numbers. According to the dating of the last acquisition numbers processed in it, this original inventory book was apparently used from 1931 until 1952 (the year of the nationalisation of the MBS). From 1931 to 1961, handwritten acquisition logs D–U were kept at the MBS, then from 1962 to 1979 they were replaced by an acquisition log of the present type. From 1980 to 2002, acquisitions were recorded in the central acquisition log of the Czech Museum of Music. The department began keeping its own acquisition log again in 2003.

9) In 1936, the gamekeeper's lodge in Jabkenice was purchased from the Prince of Thurn and Taxis by a local society called the Bedřich Smetana Heritage in Jabkenice, which had been founded for that purpose. The first permanent exhibition was opened there in 1937 in cooperation with the Smetana Museum in Prague. The Smetana Museum took over administration of the lodge in 1950, and in 1952 it became a formal part of the museum.

10) Smetana's firstborn daughter exhibited extraordinary musical talent from an early age. Smetana wrote his *Piano Trio in G minor* while grieving over her death.

September, and he married Bettina on 10 July 1860. That marriage produced two daughters, Zdenka and Božena. Zdenka married the forester Antonín Heydušek (their marriage produced two sons Miloš and Zdeněk and a daughter Daniela), and Božena married the forester Karel Graf (their only child was a son Erich). Until his death, Smetana maintained the closest ties to Žofie, the daughter from his first marriage. In 1874 she married the forester Josef Schwarz (their marriage produced the children Zdeněk, Edita, Běla, Jarmila, and Jaromír), and Smetana spent his final ten years living with them. In his diaries he noted the births of the four grandchildren he lived long enough to know.¹¹ It is a fact that Smetana's grandson Jaromír Schwarz, from Smetana's first marriage to Kateřina, married Daniela Heydušková, Smetana's granddaughter from his second marriage to Bettina. That union linked the two families together, so it is quite natural that descendants from both branches of the family appear together in photographs.

Several scholars have already worked on documenting Bedřich Smetana's family tree, focusing mainly on his ancestors (Zdeněk Nejedlý having done so in the most detail). During preparations in 2016 for the exhibition *On the Trail of the Bedřich Smetana's Genealogy*,¹² the genealogy of B. Smetana's descendants was revised.¹³ The sources upon which the genealogy was based were Smetana's diaries and the partial genealogy in Běla Čapková's book.¹⁴ Other sources were the family trees put together by Alfons Waisar¹⁵ and Hana Séquardtová¹⁶ and a draft by Mirko Očadlík¹⁷ based on information given to him in June 1938 by Smetana's grandsons Zdeněk Schwarz (from Smetana's first marriage) and Zdeněk Heydušek (from his second marriage). All of the information was subjected to critical revision in cooperation with the Schwarz, Kořán, Schmid, Heydušek, and Šimek families.¹⁸ The recollections of Petr Heydušek,¹⁹ who was B. Smetana's last living grandchild at the time, were also taken into

11) Smetana's diaries NM-ČMH-MBS S 217/1116, 1117, 1119, 1123.

12) The exhibition took place at the MBS in 2016–2017. PLECITÁ, Jana: *K rodu skladatele Bedřicha Smetany (1824–1884) aneb výstava o jeho potomcích v Národním muzeu v Praze*, Genealogické a heraldické listy, vol. 36, 2016, no. 3, pp. 2–6.

13) As of 31 May 2023, the genealogy numbers eight generations with 123 persons, of whom 57 are still living.

14) Běla Čapková, B. Smetana's third granddaughter, wrote memoirs of her childhood in Jabkenice in 1957 at the suggestion of the former director of the Smetana Museum Alfons Waisar. The book offers valuable testimony to authentic experiences from the last years of Bedřich Smetana's life and from the overall characteristic environment of the Jabkenice gamekeeper's lodge. The manuscript is kept in the family of Zora Schmidová. ČAPKOVÁ, Běla: *Z jabkenické myslivny*, Státní hudební vydavatelství, Prague 1963, 1st edition (hereinafter ČAPKOVÁ).

15) Alfons Waisar (1895–1971), first director of the Smetana Museum in Prague from 1936 to 1960 and member of the B. Smetana Society.

16) Hana Séquardtová (1930–1983) was a musicologist, editor, expert working at the Smetana Museum in Prague, and a pupil of Mirko Očadlík.

17) Mirko Očadlík (1904–1964) was a musicologist, critic, pedagogue, and radio employee from 1928 to 1950. After Zdeněk Nejedlý, he was the most knowledgeable expert of his day on the life and works of B. Smetana.

18) The data has been processed using the genealogy software Family Tree Builder, and it is updated systematically. The family tree can be accessed online on the MyHeritage social networking site.

19) HEYDUŠEK, Petr: *Jak žili potomci Bedřicha Smetany (k přednášce v MBS 7. 12. 2004)*, typescript; HEYDUŠEK, Petr: *Moje vzpomínky na rodinu Bedřicha Smetany, jeho potomky, jací byli, jejich vzájemné vztahy, zaměstnání*

account. The two genealogical overviews below help make the relationships in the Smetana family easier to understand (going only as far as B. Smetana's grandchildren).

Marriage of Bedřich Smetana and Kateřina Kolářová

Bedřich Smetana * 2 Mar. 1824 Litomyšl † 12 May 1884 Prague	∞ 27 Aug. 1849 Prague-New Town, Church of St Stephen	Kateřina Kolářová * 5 Mar. 1827 Klatovy † 19 Apr. 1859 Dresden	
Bedřiška * 4 Jan. 1851 Prague † 6 Sept. 1855 Prague	Gabriela * 26 Feb. 1852 Prague † 9 Jul. 1854 Týn nad Bečvou	Žofie * 24 May 1853 Prague † 18 Feb. 1902 Prague	Kateřina * 25 Oct. 1855 Prague † 10 Jun. 1856 Prague

Marriage of Josef Schwarz and Žofie Schwarzová and marriages of their children

Žofie Smetanová * 24 May 1853 Prague † 18 Feb. 1902 Prague	∞ 3 Feb. 1874 Prague-Old Town, Church of St Giles	Josef Schwarz * 25 Mar. 1845 Dolánky † 11 Jul. 1939 Prague		
Zdeněk * 5 Jan. 1875 Ovčárny † 18 Jan. 1960 Prague	Edita * 9 Jun. 1876 Jabkenice † 28 Jul. 1902 Prague	Běla * 2 Dec. 1878 Jabkenice † 4 Mar. 1968 Prague	Jarmila * 21 Jun. 1882 Jabkenice † 18 Apr. 1957 Prague	Jaromír * 15 Jun. 1888 Jabkenice † 9 Dec. 1931 Prague
∞ 11 Jun. 1900 Emma Czerweny (1878–1956) 3 children	∞ 20 Oct. 1892 Václav Bernas (1868–1936) 4 children	∞ 15 Oct. 1901 Jindřich Čapek (1876–1927) 1 child	∞ 24 Apr. 1906 Emanuel Schindler (1881–1950) no children	∞ 10 Jun. 1919 Daniela Heydušková (1894–1965) 4 children

The collections of the MBS contain an unusual wealth of iconography, and not only photographic. The collection contains ca. 130 photographs depicting the changing appearance of Žofie Smetanová-Schwarzová and of her five children over their lifetimes. The photographs have been preserved in a surprisingly complete state, and more have been added through acquisitions made between 1938 and 2020. As was stated above, Smetana's estate was purchased from the family in 1928. It contained, among other things, photographs of B. Smetana and of his immediate family and Smetana's album.²⁰ The MBS has received more photographs from descendants of the Schwarz family.²¹ In 1972 Anna Fričová²² sold

a následné generace po Bedřichu Smetanovi. Published in chapter 10 in: KARLSSON, Blanka: *Sebrané spisy o Smetanovi ve švédských archivech 1988–2018 a nová fakta 2019*, Blanka Pragensis Förlag, Norrköping 2019.

20) The album in a decorative all-leather binding contains 102 visiting cards of Smetana's family members and friends and of various figures from the world of the arts. Two photographs are missing from the album. One of them was probably a photograph of Kateřina Smetanová (no. 5). NM-ČMH-MBS S 217/1874/2–4, 6–104.

21) NM-ČMH-MBS acquisition no. S 128, 13/67, 95/74, 14/85, 1/2002, 84/2002, 16/2003, 5/2019, 1/2020.

22) Anna Fričová, née Kopecká (1908–?), was the wife of Jaromír Frič (1884–1960). His parents Václav Frič (1839–1916) and Anna Fričová (1853–1939) were on friendly terms with the Smetana family even after the death of Bedřich Smetana. Anna became a friend of Smetana's daughter Žofie (1853–1902). They had much in common: both were born in 1853, and both were married in 1874 at the Church of St Giles in Prague. The Frič family lived on Jindřišská Street (1849–1876) and the Smetana family was on Poštovská Street, now

the museum about 30 photographs²³ of members of the Smetana and Frič families. Thanks to two large acquisitions from B. Smetana's great-granddaughter Zora Schmidová in 2019 and 2020, there was a significant addition to the portraits of descendants with photographs from their childhood and from their last years of life (75 photographs). These acquisitions also include amateur photographs taken by Jindřich Čapek,²⁴ the husband of Smetana's granddaughter Běla, which bring a smile to the faces of those who see them to this day because of their humorousness and immediacy. The photographs on coloured cardboard date from between 1901 and 1924 and are furnished with detailed captions that tell us about the period when the Čapek and Schindler families were spending time together and about the close relationship between the sisters Běla and Jarmila.²⁵ There is also a large quantity of photographs in the estate of the Brno photographer Karel Stoklas,²⁶ and in particular there are pictures of Zdeněk Schwarz and his family. Stoklas maintained in close, friendly contact with the family for many years.

Kateřina Smetanová, née Kolářová

While the first likeness of Smetana dates from the period before 1843²⁷ (and he had another photograph made at Moritz Unna's studio in Gothenburg in 1857), we do not have any photographs of Kateřina from that period. At the same time, we know that she was in Gothenburg with her husband from 1857 to 1859. The hypothesis of the existence of one visiting card photograph is supported by the fact that her portrait is missing from the first position on the second page of the family album. Her likeness was apparently removed,

known as Karoliny Světlé Street (1868–1876). BUMBOVÁ, Šárka: *Vyprávění o rodu Fričů*, Scripta astronomica 8, Astronomický ústav AV ČR, Ondřejov 1999, pp. 106–109.

23) NM-ČMH-MBS acquisition no. 5/72, 20/72.

24) Jindřich Čapek (1876–1927) was a sculptor and restorer. His father Jindřich Václav Čapek (1837–1895), also a sculptor, first drew attention to himself in 1864 by making the bust of William Shakespeare that was carried in the ceremonial procession of the Artists' Society during celebrations of the 300th anniversary of the dramatist's birth. At the time, Smetana was chosen to serve on the committee organising the Shakespeare Festival, during which on 23 April 1864 he conducted Berlioz's symphony *Roméo et Juliette* and his own *March for the Shakespeare Festival*. The festival committee gave Jindřich Čapek a commemorative certificate with the signatures of the committee members including Vítězslav Hálek, Josef Sklenář, Antonín Gareis, Karel Purkyně, Bedřich Smetana, and Antonín Waldhauser. NM-ČMH-MBS A 666 (provenience: Z. Schmidová, family of B. Smetana).

25) Jindřich Čapek, collection of 320 photographs on 63 pieces of cardboard, dimensions: ca. 33.5 × 26 cm, with pictures of the Čapek, Schindler, and Schwarz families. NM-ČMH-MBS F 4920–5239.

26) The studio Atelier Stoklas was located in Brno at the address Česká 16. Its activities focused on documenting Brno's newly emerging architecture. Stoklas was a member of the Brno Society of Photographers, and from 1945 he was a member of the Photo Cooperative. Unfortunately, the archive of material relating to Stoklas's business was burned during the Second World War, and no more information about Stoklas and his business has been found. Because of this, the archival materials including the photographs, acquired in 1962 for the MBS (acquisition no. 11/62), are all the more valuable. See RUSŇÁKOVÁ, Kateřina: *Brněnská živnostenská fotografie do roku 1948*, master's thesis, Masarykova univerzita, Brno 2009.

27) In Pilsen, a daguerreotype of B. Smetana was made by his older cousin Josef František Smetana (1801–1861), a professor of physics and chemistry at Pilsen's Premonstratensian grammar school. He had been involved with the daguerreotype process scientifically and practically since 1840. In the physics textbook *Silozpyt čili fysika*, published in Prague in 1842, he published the first technical description of the daguerreotype process in the Czech language.

but above the empty space is a comment verified to be in Smetana's handwriting: "Mrs Smetanová, first wife."²⁸ We can get an idea of what Kateřina looked like at 31 years of age solely because of an oil painting²⁹ made in 1858 in Sweden. It is the only portrait of her from her later years. The painter was Johan Per Södermark.³⁰ On the other hand, from the period of her youth (at about age 18), there is an anonymous oil painting³¹ of Kateřina Kolářová on porcelain, which was referred to in the press,³² where it was said to have been reverently preserved by Smetana's granddaughter Běla Čapková. After more than 170 years, the MBS was able to acquire this likeness of her in 2019.³³ As far as iconography of Kateřina Smetanová, that is all there is apart from a visiting card, long circulated even to this day, which was made at Hynek Fiedler's studio and was first published in 1916 in the journal *Zlatá Praha*. It was believed that Bedřich Smetana and his wife and daughter were depicted on it. However, this error was refuted in the very next issue of the journal. Neither Smetana nor his wife is depicted here.³⁴

The overviews of photographs that follow are compiled from the studio and amateur photographs of Žofie Schwarzová, née Smetanová, and her children as well as from wedding photographs. Portraits of the siblings together and other group photographs are mentioned in the text. Whenever there is an inscription with dating on the back, whether in a known or unknown hand, the dating is given without parentheses. This is, however, not very often the case (an exception being, for example, the photographs from the studio Drtíkol). If dating has been deduced by comparison with other biographical sources and is therefore only probable, it is shown in parentheses. For the sake of simplicity, inventory numbers are given in the following tables without the preface NM-ČMH-MBS, and references to the name Bedřich Smetana are abbreviated as BS.

28) "Paní Smetanová, manželka první"; see footnote no. 20.

29) NM-ČMH-MBS S 217/1912. Provenience: J. Schwarz, Prague (family of B. Smetana).

30) Johan Per Södermark (1822–1889) also made a portrait B. Smetana that year. NM-ČMH-MBS S 217/1728. Provenience: J. Schwarz, Prague.

31) The oil painting can be approximately dated to sometime after 1843. In 1845, Jan Zachariáš Quast (1814–1891) opened a Prague studio where portraits were painted mainly on porcelain. One might speculate whether he may have been the author of the oil painting of Kateřina Kolářová.

32) *Hudební revue*, vol. 2, May 1909, no. 5, supplement no. 18 and text on pp. 302–303; HOFFMEISTER, Karel: *Bedřich Smetana*, Zlatoroh, Prague 1915, before p. 7 (the miniature there is dated 1851–1855); NEJEDLÝ, Zdeněk: *Katalog Smetanovy výstavy v Praze 1917*, Grafia, Prague 1917, p. 42; NEJEDLÝ, Zdeněk: *Bedřich Smetana*, vol. 4, Melantrich, Prague 1933, after p. 208; The B. Smetana Society issued its members a colour reproduction of this oil painting in 1939.

33) NM-ČMH-MBS acquisition no. 5/2019. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana).

34) This photograph was published in the article *K padesátiletí Prodané nevěsty 30. května* with the caption "Bedřich Smetana with his first wife Růžena and their little daughter Zdenka", *Zlatá Praha*, vol. 33, no. 35, Prague 31 May 1916, p. 419. However, the persons in the photograph are actually the journalist and author Eduard Rüffer and his wife and child. A correction was printed in: *Zlatá Praha*, vol. 33, no. 37, Prague 14 Jun. 1916, p. 444.

Žofie Schwarzová, née Smetanová

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
inv. no. 652	[1867]	A. L. Otto, Prague	visiting card, oval frame	Bedřich Smetana Estate part II.
F 3193			visiting card	A. Fričová, Prague
F 3849				Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4805	[1869–1870]	A. L. Otto, Prague	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 1274	1871	J. Tomáš, Prague	visiting card	J. Höll, Prague (A. Waldhauser's estate)
F 4806			visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
inv. no. 4586	[ante 1874]	J. Tomáš, Prague	visiting card	not identified [B. Čapková, family of BS]
F 3144			visiting card	A. Fričová, Prague
F 3778			visiting card	found during inventory, 2002
acquisition no. 54/2002			visiting card, wooden frame	found during inventory, 2002
F 4807	1874	J. Tomáš, Prague	oval frame	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3200	1875	not identified	visiting card	A. Fričová, Prague
F 3850			visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3201	24 Aug. 1882	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	A. Fričová, Prague
F 3802			visiting card	found during inventory, 2002 [B. Čapková, family of BS]
F 3192	[-1885]	J. Tomáš, Prague	visiting card	A. Fričová, Prague
F 1525	[-1890]	J. Römišr, M. Boleslav	oval photo	D. Schwarzová, Prague (family of BS)
F 3145			visiting card	A. Fričová, Prague
F 4808/1–3			visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
inv. no. 3347	[-1892]	J. Römišr, M. Boleslav	oval photo, originally in a frame	Č. Vilím, Prague
F 3779/1	[-1892]	M. Bicker, Rokycany	visiting card	found during inventory, 2002
F 3779/2			visiting card	K. Stoklas, Brno
F 3780			cabinet card	found during inventory, 2002
F 4809/1			cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4809/2			cabinet card	not identified
F 3851	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4853	[summer 1899]	amateur photo, [Zbiroh]	group photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3853			detail, gilded frame	
F 4810			detail, oval frame	
F 4811			detail, art nouveau frame	

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 4856	winter 1899	J. Čapek, Prague	group photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3852			detail	
F 4990	summer 1901	J. Čapek, Zbiroh	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

The first preserved likenesses of Žofie (still Smetanová at the time) are from the Prague studio of A. L. Otto (from 1867–1870) and the studio of Jan Tomáš (from 1871–1874 and 1885). In 1875, after her marriage to Josef Schwarz, the family moved to the gamekeeper's lodge in Jabkenice. The photos from there were made in nearby Mladá Boleslav in the studios of František Böger (in 1882–1886), Bohuslav Rafael (in 1890–1891), and Jan Römišr (until 1895). From the period from 1894 to 1895, one amateur photograph has been preserved from Jabkenice,³⁵ where the Schwarz family stayed for 20 years until the autumn of 1895. In 1896 they lived in Libochovice, and three pictures by an unknown photographer come from there.³⁶ From 1899, the family spent the summer months in Zbiroh.³⁷ The MBS has a photograph from that period of Žofie Schwarzová with her three children (F 4853), and there is also a rare amateur photo from there taken by Jindřich Čapek,³⁸ apparently the very last depiction of Žofie surrounded by all three daughters, Edita, Běla, and Jarmila, in the summer of 1901 (F 4990), because Žofie died a few months later at age 48. The table shows what we know about her appearance between the ages of 14 and 47. Also worth mentioning is the photograph of 18-year-old Žofie (F 1274) from the estate of Antonín Waldhauser,³⁹ who received it from the Smetana family as a memento. A detail from a photograph of Žofie before her wedding (F 4807) was published for the first time in Běla Čapková's book.⁴⁰ In 1875, Žofie appears in a photograph with her first-born son Zdeněk (F 3200, F 3850) and in 1882 with Anna Fričová (F 3201, F 3802).⁴¹ Sometime around 1890, Žofie Schwarzová and

35) NM-ČMH-MBS F 4851. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana).

36) NM-ČMH-MBS F 3688/1–2, F 2875, F 1876. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana), A. Fričová, Prague, and Marie Pallgová, Prague. The dating and location of the photographs have been determined thanks to the diary of Žofie Schwarzová for 1893–1900. NM-ČMH-MBS A 680a.

37) On all of the photographs, there is mention of Zbirov, the former name of the town Zbiroh in Rokycany district. This probably involves the settlement Pětidomí, located 2 kilometres from Zbiroh (a settlement originally built for retired forestry employees). Josef Schwarz (1845–1939) lived there until the end of his life; he was the son-in-law of Bedřich Smetana, head forester from 1875, and forestry inspector from 1883 to 1895 for the Thurn-Taxis family in Loučeň. He lived in Jabkenice. After the death of his wife Žofie in February 1902, he married Marie Guthová in 1903. The family continued to visit him there.

38) Čapek was the future husband of Běla Schwarzová, the granddaughter of B. Smetana, and he was an avid and capable photographer. Besides portraits of individuals, he also made a large number of family group photographs; see footnote no. 25.

39) Antonín Waldhauser (1835–1913) was a painter of portraits, landscapes, and scenes based on historical themes. He contributed illustrations to the journals *Zlatá Praha* and *Květy*. From 1863 to 1868 he gave painting lessons to members of several Prague families including Bettina Smetanová, B. Smetana's second wife. In 1956, with a photograph of Žofie Smetanová, the MBS also received his colourised visiting card, on which Waldhauser and Ludevít Procházka are depicted.

40) ČAPKOVÁ, op. cit. in footnote no. 14, after p. 16.

41) See footnote no. 22.

her husband had themselves photographed by Jan Römišr in Mladá Boleslav (F 1524, F 1525). Čestmír Vilím donated a visiting card of 40-year-old Žofie to the museum in 1938. It had been given to Josef Vilím by the Schwarz family.⁴²

Zdeněk Schwarz

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 3200	1875	not identified	visiting card	A. Fričová, Prague
F 3850			visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
inv. no. 4550	[1876]	not identified	visiting card	Z. Nejedlý, Prague
F 3204	[1878–1879]	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	A. Fričová, Prague
F 4815			visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3855	[~1882]	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 5290	[~1890]	H. Fiedler, Prague	visiting card	Josef Schwarz, 14/85 (family of BS)
F 5291	[~1895]	J. Römišr, M. Boleslav	visiting card	Josef Schwarz, 14/85 (family of BS)
F 4816	1896	A. Kamerman, Ruse, Bulgaria	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3869	Dec. 1898	J. Tomáš, Prague	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4920	1902	J. Čapek, Senohraby	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 5292	[~1905]	V. Donát, Prague	visiting card	Josef Schwarz, 14/85 (family of BS)
F 5135	1915	J. Čapek, Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
inv. no. 3440/2	[~1915]	J. Čapek, Prague	photo	Bedřich Smetana Heritage in Jabkenice
F 5252	[~1934]	Photo Studio Prague	picture postcard	Josef Schwarz, 14/85 (family of BS)
F 3702	1955	not identified	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

Zdeněk Schwarz lived to the age of 85. Photographs depict him at ages ranging from one year to 80, including a double portrait for his engagement (F 3869). From his school years, there is a photograph of pupils at the Jabkenice school with the teacher Josef Vilím.⁴³ The tables of overviews do not include the photographs of four of the five Smetana grandchildren (F 3867), when Zdeněk (age 12), Edita (11), Běla (9), and Jarmila (5) Schwarz were photographed in F. Böger's studio in Mladá Boleslav in ca. 1887.⁴⁴ Also worth mentioning are the three amateur photographs taken by J. Čapek⁴⁵ in 1902 and 1908 in Senohraby, where the family went to spend the summer. The photographs are humorously designated "*Schwarzata*", "*Čapčata*", and "*Schindlerčata*" (meaning the Schwarzes, the Čapeks, and the

42) Josef Vilím (1848–1932) was a teacher in Jabkenice from 1871 to 1914. Until 1880, he was the private tutor of Smetana's daughters Zdenka and Božena for literary subjects. He was on friendly terms with the Smetana and Schwarz families. NM-ČMH-MBS inv. no. 3347.

43) NM-ČMH-MBS acquisition no. 11/62.

44) The photograph appeared for the first time in a black-and-white reproduction in Běla Čapková's book. ČAPKOVÁ, Běla: *Z jabkenické myslivny*, Supraphon, Prague 1976, 5th edition, after p. 78.

45) NM-ČMH-MBS F 4920, F 4922, F 4923. Provenience: Z. Schmidová, Prague, 2020 (family of B. Smetana).

Schindlers respectively; the suffixes -ata or -čata indicate plurals, but they are normally used for baby animals, and not for people's names). This involves Zdeněk Schwarz and his wife Emma, Jindřich Čapek and his wife Běla, and Emanuel Schindler and his wife Jarmila.⁴⁶ In 1934, Zdeněk Schwarz had himself photographed at Photo Studio Prague, and he had several copies of the photograph made in postcard format (F 5252).⁴⁷ Zdeněk then appears in many group photographs during his later years. In 1955, a photograph of him was taken with the sisters Běla and Jarmila at the home of the Čapeks for Zdeněk's 80th birthday (F 3702).

Bedřich Smetana's grandchildren / Vnučata Bedřicha Smetany

From the left: Edita Schwarzová, Zdeněk Schwarz, Běla Schwarzová, and Jarmila Schwarzová / Zleva: Edita, Zdeněk, Běla a Jarmila Schwarzovi

Photograph / Fotografie, F. Böger, Mladá Boleslav, [cca 1887]

NM-ČMH-MBS F 3867

Edita Bernasová, née Schwarzová

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 4817	[1878–1879]	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4818	[~1884]	A. Brožek, Rovensko	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3857	[1890–1891]	B. Rafael, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4819	20 Oct. 1892	J. F. Langhans, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4832	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3796	[~1900]	C. Pietzner, Wien	cabinet card	found during inventory, 2002
F 4864	1901	J. Čapek, Zbihoh	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

⁴⁶) For a genealogical overview of grandchildren from Smetana's marriages, see above.

⁴⁷) The original photograph exists in the family of Zdeněk Schwarz (1934–2019).

There are not many photographs of Edita because she died in 1902 at age 26, five months after her mother's death. Her wedding photograph (F 4819) was made in Prague at Langhans's studio. In 1895, before the Schwarz family moved away from Jabkenice, a photograph (F 4832) was taken in Mladá Boleslav at Jan Römišr's studio of the sisters Edita (already married, age 19) and Běla (age 17). In 1901, Jindřich Čapek⁴⁸ took the last picture of the three sisters Edita, Běla, and Jarmila together (F 4864).

Běla Čapková, née Schwarzová

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 3203	1882	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	A. Fričová, Prague
F 4820		F. Böger, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4832	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4822	10 Feb. 1896	J. Tomáš, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3874				Anna Fričová, Prague
F 4821				Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3868	[~1898]	J. Čapek, [?]	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3858	[~1900]	J. Tomáš, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4864	1901	J. Čapek, Zbiroh	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4823	15 Oct. 1901	J. Tomáš, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4922	1902	J. Čapek, Senohraby	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3797	summer 1903	V. Donát, Prague	cabinet card	found during inventory, 2002
F 4863	[1948]	not identified	ID photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3702	1955	not identified	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3705	1957	amateur photo, Jabkenice	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3701	1959	K. Otáhal, Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

The MBS archive of photographs contains several dozen photographs of Běla Čapková, most of which are amateur photographs taken by her husband Jindřich.⁴⁹ Her age in the pictures ranges from 6 to 81. There are two studio cabinet cards worthy of mention from 1896, on which Běla appears together with Marie and Žofie Fričová (F 3874, F 4821). The wedding photograph was made in the studio of Jan Tomáš in Prague on 15 October 1901. The sister Edita was soon married, while a very firm bond developed between the sisters Běla and Jarmila and lasted until they reached an advanced age. The Čapek and Schindler families often spent time together. On an interesting photograph dated 1959 (F 3701), Běla Čapková is depicted at the age of 81 in the studio of the sculptor Karel Otáhal,⁵⁰ whose creations include monuments to Bedřich Smetana in Velké Opatovice and Moravská Třebová.

⁴⁸) See footnote no. 24.

⁴⁹) See footnote no. 24.

⁵⁰) Karel Otáhal (1901–1972) was a sculptor, designer of medals, and draughtsman. He enjoyed friendships with many musicians, whom he depicted in drawings, busts, and reliefs. He worked in Prague and from 1943 in Velké Opatovice.

Zdeněk Schwarz and Emma Czerweny, betrothal photograph / zasnubní snímek Photograph, J. Tomáš, Prague, Dec. 1898 / Fotografie, J. Tomáš, Praha, prosinec 1898 NM-ČMH-MBS F 3869

Běla Čapková and Jindřich Čapek, wedding photograph / svatební snímek Photograph, J. Tomáš, Prague, 15 Oct. 1901 / Fotografie, J. Tomáš, Praha, 15. 10. 1901 NM-ČMH-MBS F 4823

Jarmila Schindlerová and Emanuel Schindler, wedding photograph / svatební snímek Photograph, V. Donát, Prague, 24 Apr. 1906 / Fotografie, V. Donát, Praha, 24. 4. 1906 NM-ČMH-MBS F 4828

Jarmila Schindlerová, née Schwarzová

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 4824	[1884]	A. Brožek, Rovensko	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3205	[~1886]	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	A. Fričová, Prague
F 3755	[1885–1886]	F. Böger, M. Boleslav	visiting card	J. Schindlerová, Prague (family of BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4825	2 Aug. 1895	amateur photo	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4826	spring 1897	J. Čapek, Hodkovičky	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3868	[~1898]	J. Čapek, [?]	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3859	15 Oct. 1901	J. Tomáš, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4827	15 Oct. 1901	J. Tomáš, Prague	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3860	summer 1903	V. Donát, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3797	summer 1903	V. Donát, Prague	cabinet card	found during inventory, 2002
F 4828	24 Apr. 1906	V. Donát, Prague	cabinet card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4923	1908	J. Čapek, Senohraby	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3861	1913	V. Donát, Prague	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4829	1914	F. Drtikol, Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3862	[~1932]	American Photo-Studio, Prague	postcard	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3704	1949	sine	amateur photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

As has already been mentioned, the sisters Běla and Jarmila had a very close relationship, possibly in part because the Schindler family had no children. Judging by the photographs, Jarmila and Emanuel took a liking to their nephew Iša (Jindřich) Čapek. This is shown by the many photographs of them together during their summer visits. The ten photographs of Jarmila Schindlerová in the MBS collection document the change to her appearance between the ages of 2 and 67. The wedding photograph was taken in Prague on 24 April 1906 at Václav Donát's studio. The last known photograph of Schindlerová with her husband dates from 1949, a year before Emanuel's death.

Jaromír Schwarz

Numbering	Dating	Photographer/ Location	Type of photograph	Provenience
F 4833	[1890–1891]	B. Rafael, M. Boleslav	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4834/1, 2	[1904–1905]	V. Donát, Prague	visiting card	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4835	Nov. 1915	F. Drtíkol, Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 4836	Nov. 1915	Drtíkol & spol., Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3699	1916	J. Čapek, Prague	photo	Z. Schmidová, Prague (family of BS)
F 3798	1931	Drtíkol & spol., Prague	postcard	found during inventory, 2002
F 3863			postcard	Z. Schmidová, Prague (family of BS)

Jaromír Schwarz is depicted on just six photographs between the ages of 2 and 43. The most important are from František Drtíkol's studio and are dated 1915 and 1931.

The MBS art collection also contains likenesses painted both by family members and by professional artists. There is an undated aquarelle by Betty Smetanová⁵¹ depicting her stepdaughter Žofie Smetanová (1853–1902) as a child, and there is also a likeness of her dated 1900, by which time she was married. The author of this oil painting is unknown.⁵² There is a noteworthy pencil drawing dated 1954 by the Nymburk painter Hanuš Bohman depicting Zdeněk Schwarz (1875–1960) at age 65.⁵³ Karel Otáhal, a sculptor and friend of the Schwarz family, made a pencil drawing in January 1965 of Běla Čapková (1878–1968) at age 87 during her visit to the Čapek family in Dejvice.⁵⁴ The collection

Jaromír Schwarz, grandson of B. Smetana / vnuk B. Smetany
Photograph, F. Drtíkol, Prague,
Nov. 1915 / Fotografie, F. Drtíkol,
Praha, listopad 1915
NM-ČMH-MBS F 4835

51) B. Smetanová (1840–1908) was the second wife of B. Smetana. NM-ČMH-MBS S 217/2013. Provenience: M. Heydušek, Prague (family of B. Smetana).

52) NM-ČMH-MBS M 783. Provenience: K. Glückselig, Prague.

53) NM-ČMH-MBS M 272. Provenience: H. Bohman, Nymburk.

54) NM-ČMH-MBS M 1296. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana).

Family in mourning clothes in the Jabkenice garden / Rodina ve smutečních šatech v jabkenické zahradě

Photograph / Fotografie, A. Brožek, [Jičín], [post 15. 5. 1884]

From the left: unknown girl, Zdenka Smetanová, Běla Schwarzová and Zdeněk Schwarz, Žofie Schwarzová, Bettina Smetanová, betrothed couple Božena Smetanová and Karel Graf / Zleva: neznámá dívka, Zdenka Smetanová, Běla a Zdeněk Schwarzovi, Žofie Schwarzová, Bettina Smetanová, snoubenci Božena Smetanová a Karel Graf
NM-ČMH-MBS 890

also contains an oil painting of Jarmila Schindlerová (1882–1957) at age 54 by František Antonín Jelínek, dated 1936.⁵⁵

Selected group family photographs

The oldest still existing photograph of the Smetana family,⁵⁶ unfortunately without Bedřich Smetana, comes from the possessions of the Schwarz family. As to the fate of this important photograph, one copy was owned by Smetana's grandson Erich Graf, who provided it to the B. Smetana Museum in 1965 together with other documents relating to Smetana for the purposes of having them copied.⁵⁷ The picture was taken by the novice photographer Antonín Brožek;⁵⁸ Smetana's granddaughters Editka and Jarmilka also had him photograph them that same year (see the overviews above). The photograph at the gamekeeper's lodge in Jabkenice depicts Betty Smetanová, Žofie Schwarzová, her children Zdeněk and Edita, Božena Smetanová, and Karel Graf. In view of the fact that the adults are dressed

55) NM-ČMH-MBS M 1298. Provenience: J. Otradovec, Prague.

56) NM-ČMH-MBS inv. no. 890. Provenience: estate of B. Smetana (Schwarz, family of B. Smetana).

57) NM-ČMH-MBS acquisition no. 31/65.

58) Antonín Brožek (1869–1949) learned the trade of photography and opened a business in Jičín.

in mourning clothes, the photograph can be dated with a high degree of certainty to the period immediately after Smetana's funeral, i.e. after 15 May 1884.

The selection also includes an acquisition just made in 2019, the well-known photograph published in 1963 in B. Čapková's book of memoirs.⁵⁹ The photograph depicts the Schwarz family and guests and was made between 1886 and 1888 by František Böger in the garden of the gamekeeper's lodge in Jabkenice.

Jindřich Čapek, engaged at the time to Běla Schwarzová, photographed the Schwarz family on an island in the Vltava River in Prague called "Císařská louka" in the winter of 1899.⁶⁰ This is the next-to-last photograph depicting Žofie Smetanová.

On the occasion of the 90th birthday of B. Smetana's son-in-law Josef Schwarz (1845–1939), the Schwarz family gathered in 1935 in Prague at the Photo Studio for the making of a commemorative photograph⁶¹ with 16 people participating. Josef Schwarz is shown celebrating his birthday surrounded by three of his five children (Zdeněk, Běla, Jarmila), the sons-in-law and daughter-in-law of Daniela Heydušková,⁶² five grandchildren (Soňa, Zdeněk, Jindřich, Radim, and Viola), three great-grandchildren (Jarmila, Ladislav, and Zdeněk), and other more distant relatives.

Conclusion

Over time, an object of iconographical study changes constantly with the acquisition of new knowledge and photographic documentation, so it is logical that the scholarly processing of such research is an open-ended, long-term process. Heretofore, the fruit of several years of iconographical, epistolary, documentary, and genealogical research focusing on the direct descendants of Smetana with Kateřina Kolářová has been the Catalogue of Smetana Iconography in digital form. The catalogue's scope is in fact broader, as it contains photographic likenesses of three generations of direct and indirect descendants from both of Bedřich Smetana's marriages. The next step will be research on the other branch of the family: photographic documentation with commentary on the descendants from Smetana's second marriage to Bettina Ferdinandiová, which will be prepared in the same manner as this study.

Address: Jana Plecítá, Muzeum Bedřicha Smetany, Novotného lávka 1, 110 00 Praha 1, Czech Republic
E-mail: jana.plecita@nm.cz

59) NM-ČMH-MBS F 4848. ČAPKOVÁ, op. cit. in footnote no. 14, after p. 64.

60) NM-ČMH-MBS F 5258. Provenience: J. Schwarz, Prague (family of B. Smetana), NM-ČMH-MBS F 3852. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana).

61) NM-ČMH-MBS F 4857. Provenience: Z. Schmidová, Prague (family of B. Smetana).

62) Daniela Heydušková (1894–1965) was Bedřich Smetana's granddaughter from his second marriage. In 1919 she married Jaromír Schwarz, B. Smetana's grandson from his first marriage.

Josef Schwarz's ninetieth birthday / Devadesátiny Josefa Schwarze

Standing from the left: Jindřich Čapek, Jarmila Zgustová, Zdeněk Schwarz I., Emanuel Schindler, Zdeněk Schwarz II.; seated from the left: Olga Čapková, Daniela Schwarzová, Jarmila Schindlerová, Josef Schwarz, Běla Čapková, Soňa Zgustová, Marie Schwarzová with little Zdeněk III.; children seated from the left: Radim Schwarz, Viola Schwarzová, Ladislav Zgusta / Stojící zleva: Jindřich Čapek, Jarmila Zgustová, Zdeněk Schwarz I., Emanuel Schindler, Zdeněk Schwarz II.; sedící zleva: Olga Čapková, Daniela Schwarzová, Jarmila Schindlerová, Josef Schwarz, Běla Čapková, Soňa Zgustová, Marie Schwarzová se Zdenečkem III.; sedící děti zleva: Radim a Viola Schwarzovi, Ladislav Zgusta
Photograph, Photo Studio, Prague, March 1935 / Fotografie, Photo Studio, Praha, březen 1935
NM-ČMH-MBS F 4857

Fotografie potomků Bedřicha Smetany a Kateřiny Smetanové, rozené Kolářové, ve sbírce Muzea Bedřicha Smetany

Jana Plecítá

Fond Smetanova muzea dokumentuje nejen Smetanův život a dílo, ale i jeho rodinu a širší dobový kontext, v němž žil a tvořil. Doklady a památky ke Smetanovu životu a dílu začal pro budoucí muzeum systematicky shromažďovat Sbor pro postavení pomníku Bedřichu Smetanovi v Praze¹ v době od velké Smetanovy výstavy v roce 1917 po založení Muzea Bedřicha Smetany (dále MBS) v roce 1926. O dva roky později byla od Smetanovy rodiny československým státem zakoupena skladatelova pozůstalost² a v letech 1929–1932 postupně předána Smetanovu muzeu.³ Sbírkový byly nejprve provizorně uloženy v Ústavu pro hudební vědu Univerzity Karlovy, neboť teprve v roce 1935 získalo Smetanovo muzeum od pražské obce budovu bývalé Staroměstské vodárny, v níž sídlí dodnes. Od roku 1976 je součástí Národního muzea. Muzejní sbírky byly průběžně doplňovány koupěmi a dary materiálů nejružnějšího charakteru včetně osobních pozůstalostí.

Článek vznikl za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023/22.I.b, 00023272).

1) Sbor pro postavení pomníku Bedřichu Smetanovi v Praze byl založen v roce 1909, kdy uplynulo 25 let od Smetanova úmrtí, a v roce 1931 se přejmenoval na Společnost Bedřicha Smetany.

2) Po Smetanově smrti v roce 1884 zastupovali potomky: Zdenka Heydušková, dcera B. Smetany (od 1884 do 1936), Zdeněk Schwarz, nejstarší Smetanův vnuk (od 1936 do 1945), Zdeněk Heydušek, vnuk B. Smetany (od 1945 do 1973), Lubor Schwarz, pravnuke B. Smetany (od 1973 do 2006), a Petr Heydušek, poslední pravnuke B. Smetany (od 2006 do 2022). Tyto informace vycházejí z čestného prohlášení P. Heyduška z 10. 1. 2012 (uloženo v MBS).

3) Ve fotografické sbírce MBS existuje snímek z přejímání pozůstalosti B. Smetany v roce 1931, na němž jsou zachyceni členové kuratoria Společnosti B. Smetany: Jaromír Pečírka, Josef Bartoš, Zdeněk Wirth, Zdeněk Schwarz (vnuk B. Smetany), Zdeněk Nejedlý, František Táborský a Alfons Waisar (budoucí ředitel Smetanova muzea). NM-ČMH-MBS F 111.

Nejcennější základ sbírky tvoří fond Bedřich Smetana, který bezesporu náleží k našemu národnímu kulturnímu dědictví v oblasti hudby. Za další dokumentačně a zároveň prezentačně významný fond z hlediska smetanovské problematiky i širších souvislostí lze považovat fotoarchív.⁴

V současné době jsou výzkum a odborné zpracování fotografického fondu zaměřeny na fotografie potomků a členů Smetanovy rodiny po přímé linii. Týká se obou Smetanových manželek, dětí a vnoučat. Nejsou zde zahrnuty osoby přivdané či přizžené, ani jejich rodiče a sourozenci, a ani podobizny samotného Bedřicha Smetany (1824–1884).⁵ Pokud jde o fotografický žánr, fond tvoří vizitkové, kabinetní a amatérské fotografie. Pro úplnost jen dodejme, že zpracováním portrétů Bedřicha Smetany se zabývali Zdeněk Wirth a Alfons Waisar⁶ a v roce 2004 pak Marie Klimešová a Jana Plecítá.⁷ Výzkum vychází z rešerší záznamů v přírůstkových a inventárních knihách MBS z let 1931 až 2020⁸ a z rešerší v původním inventáři expozice Památníku B. Smetany v Jabkenicích ještě z doby, kdy myslivna patřila Dědictví Bedřicha Smetany.⁹

Tématem této práce jsou tedy fotografie tří generací prvního Smetanova manželství. Abychom si blíže ujasnili rodinné vztahy Smetanovy rodiny, nahlédněme teď krátce do historie obou manželství.

Dne 27. srpna 1849 se Smetana oženil se svou dávnou studentskou láskou Kateřinou Kolářovou. V polovině padesátých let však jeho rodinný život zasáhly tvrdé rány osudu. Tři z jeho čtyř dcer – Gabriela, Bedřiška¹⁰ a Kateřina – zemřely, dospělosti se dožila pouze Žofie. O pár let později navíc tuberkulóza ukončila i život manželky Kateřiny – zemřela 19. dubna 1859 v Drážďanech při předčasném návratu z Göteborgu do Prahy. V létě toho roku se

4) Aktuálně se jedná zhruba o 29 000 položek (19 500 fotografií včetně fotoalb, negativů, diapositivů, mikrofilmů, štočků). Sbíрка obsahuje portréty B. Smetany a dalších členů rodiny, jejich potomků i širšího rodinného příbuzenstva, dále podobizny Smetanových současníků, jeho přátel a spolupracovníků, smetanovských propagátorů, vědců, interpretů a další snímky, dokumentující výstavy a přednášky.

5) V MBS je kolekce třiceti snímků B. Smetany (1824–1884) z let 1842 až 1881. NM-ČMH-MBS S 217/1725, 1726, 1729–1755, 2323.

6) WIRTH, Zdeněk – WAISAR, Alfons: *Smetanova tvář*, in: Sborník Musea Bedřicha Smetany, Praha 1959, s. 9–40.

7) KLIMEŠOVÁ, Marie – PLECITÁ, Jana: *Podoby Bedřicha Smetany. Jak Smetanu viděly generace umělců 19. a 20. století?*, Národní muzeum, Praha 2004.

8) Přírůstkové knihy byly vedeny až od ledna 1931, tedy pět let po vzniku muzea. Před tímto datem byly sbírky evidovány přímo zápisem do inventárních knih, někdy zřejmě i s několikaletým časovým odstupem, často bez uvedení čísla přírůstku. Při inventarizaci fondů v letech 1989–1997 byla přírůstková čísla do inventárních knih doplňována. Tato původní inventární kniha byla dále vedena podle datace posledních zde zpracovaných přírůstkových čísel od roku 1931 zřejmě do roku 1952 (rok zestátnění MBS). V letech 1931–1961 byly v MBS vedeny písmenné přírůstkové knihy D–U, v letech 1962–1979 je nahradila přírůstková kniha dnešního typu, 1980–2002 se akvizice evidovaly v centrální přírůstkové knize Českého muzea hudby. V roce 2003 byla v oddělení znovu zavedena vlastní přírůstková kniha.

9) V roce 1936 jabkenickou hájovnu odkoupil od knížete Thurn-Taxisse místní spolek Dědictví Bedřicha Smetany v Jabkenicích, který byl za tímto účelem založen. V roce 1937 zde byla ve spolupráci se Smetanovým muzeem v Praze otevřena první stálá expozice. Ve správě Smetanova muzea byl Památník od roku 1950 a v roce 1952 se myslivna stala jeho součástí.

10) Prvorozená dcera projevovala od útlého dětství mimořádný hudební talent. Pod dojmem její smrti napsal Smetana *Klavírní trio g moll*.

Smetana seznámil s Bettinou Ferdinandiovou, mladší sestrou manželky Smetanova bratra Karla. Do Švédska odjížděl v září již s příslibem sňatku a 10. července 1860 se s Bettinou oženil. Z manželství se narodily dvě dcery, Zdenka a Božena. Zdenka se provdala za lesmistra Antonína Heyduška (z jejich svazku vzešli synové Miloš a Zdeněk a dcera Daniela), Božena si za manžela vzala lesmistra Karla Grafa (jediným potomkem byl syn Erich). K Žofii, své dceři z prvního manželství, si Smetana uchoval až do své smrti nejužší vztah. Roku 1874 se provdala za lesmistra Josefa Schwarzze (z tohoto manželství se narodili Zdeněk, Edita, Běla, Jarmila a Jaromír) a u nich Smetana s rodinou prožil posledních deset let života. Do svých deníků si zapsal narození čtyř vnoučat, kterých se dožil.¹¹ Skutečností je, že Smetanův vnuk Jaromír Schwarz, z prvního manželství Smetany s Kateřinou, si vzal za manželku Danielu Heyduškovou, Smetanovu vnučku z druhého manželství s Bettinou. Tímto svazkem došlo k propojení obou rodin, a proto je zcela přirozené, že fotografie potomků z těchto obou větví se objevují na společných fotografiích.

Rodokmenu Bedřicha Smetany se věnovalo již více badatelů, zejména jeho předkům (podrobně především Zdeněk Nejedlý). V roce 2016 při přípravě výstavy *Putování za rodokmenem Bedřicha Smetany*¹² byl nově zpracován rozrod potomků B. Smetany.¹³ Prameny, ze kterých genealogie vycházela, byly Smetanovy deníky a výňatek rodokmenu v knize Běly Čapkové.¹⁴ Dalším zdrojem byly rodokmeny, jež sestavili Alfons Waisar,¹⁵ Hana Séquardtová,¹⁶ a rovněž koncept Mirko Očadlíka¹⁷ vycházející z dat, jež mu v červnu 1938 předložili Smetanovi vnuci Zdeněk Schwarz (z prvního Smetanova manželství) a Zdeněk Heydušek (z druhého Smetanova manželství). Všechna tato data byla podrobena kritické revizi ve spolupráci s rodinou Schwarzových, Kořánových, Schmidových, Heyduškových a Šimkových.¹⁸ Bylo přihlédnuto také ke vzpomínkám Petra Heyduška,¹⁹ v té době posledního

11) Smetanovy zápisky NM-ČMH-MBS S 217/1116, 1117, 1119, 1123.

12) Výstava se konala v MBS v letech 2016–2017. PLECITÁ, Jana: *K rodu skladatele Bedřicha Smetany (1824–1884) aneb výstava o jeho potomcích v Národním muzeu v Praze*, Genealogické a heraldické listy, roč. 36, 2016, č. 3, s. 2–6.

13) K datu 31. 5. 2023 rozrod čítá v osmi generacích 123 osob, z čehož dosud žijících je 57.

14) Běla Čapková, třetí vnučka B. Smetany, napsala v roce 1957 z podnětu někdejšího ředitele Smetanova muzea Alfonse Waisara své vzpomínky na dětství v Jabkenicích. Kniha přináší cenná svědectví autentických zážitků z posledních let života Bedřicha Smetany i z celého charakteristického prostředí jabkenické myslivny. Rukopis je uchovávan v rodině Zory Schmidové. ČAPKOVÁ, Běla: *Z jabkenické myslivny*, Státní hudební vydavatelství, Praha 1963, 1. vydání (dále ČAPKOVÁ).

15) Alfons Waisar (1895–1971), první ředitel Smetanova muzea v Praze v letech 1936–1960 a člen Společnosti B. Smetany.

16) Hana Séquardtová (1930–1983), muzikoložka, editorka, odborná pracovnice Smetanova muzea v Praze a žačka Mirko Očadlíka.

17) Mirko Očadlík (1904–1964), hudební vědec, kritik, pedagog, pracoval v rozhlase v letech 1928–1950. Po Zdeňku Nejedlém byl v té době nejasověnějším znalcem života a díla B. Smetany.

18) Data byla zpracována pomocí genealogického softwaru Family Tree Builder a soustavně se aktualizují. Rodokmen je dostupný online na sociální síti MyHeritage.

19) HEYDUŠEK, Petr: *Jak žili potomci Bedřicha Smetany (k přednášce v MBS 7. 12. 2004)*, strojopis; HEYDUŠEK, Petr: *Moje vzpomínky na rodinu Bedřicha Smetany, jeho potomky, jací byli, jejich vzájemné vztahy, zaměstnání a následné generace po Bedřichu Smetanovi*. Publikováno v 10. kapitole in: KARLSSON, Blanka: *Sebrané spisy o Smetanovi ve švédských archivech 1988–2018 a nová fakta 2019*, Blanka Pragensis Förlag, Norrköping 2019.

žijícího pravnuka B. Smetany. Ke snazšímu porozumění Smetanovým rodinným poměrům přispějí tyto dva genealogické přehledy (pouze po vnučata B. Smetany).

Manželství Bedřicha Smetany a Kateřiny Kolářové

Bedřich Smetana * 2. 3. 1824 Litomyšl † 12. 5. 1884 Praha		∞ 27. 8. 1849 Praha-Nové Město, kostel sv. Štěpána		Kateřina Kolářová * 5. 3. 1827 Klatovy † 19. 4. 1859 Dráždany	
Bedřiška * 4. 1. 1851 Praha † 6. 9. 1855 Praha	Gabriela * 26. 2. 1852 Praha † 9. 7. 1854 Týn nad Bečvou		Žofie * 24. 5. 1853 Praha † 18. 2. 1902 Praha		Kateřina * 25. 10. 1855 Praha † 10. 6. 1856 Praha

Manželství Josefa a Žofie Schwarzových a sňatky jejich dětí

Žofie Smetanová * 24. 5. 1853 Praha † 18. 2. 1902 Praha		∞ 3. 2. 1874 Praha-Staré Město, kostel sv. Jiljí		Josef Schwarz * 25. 3. 1845 Dolánky † 11. 7. 1939 Praha	
Zdeněk * 5. 1. 1875 Ovčárny † 18. 1. 1960 Praha	Edita * 9. 6. 1876 Jabkenice † 28. 7. 1902 Praha	Běla * 2. 12. 1878 Jabkenice † 4. 3. 1968 Praha	Jarmila * 21. 6. 1882 Jabkenice † 18. 4. 1957 Praha	Jaromír * 15. 6. 1888 Jabkenice † 9. 12. 1931 Praha	
∞ 11. 6. 1900 Emma Czerweny (1878–1956) 3 děti	∞ 20. 10. 1892 Václav Bernas (1868–1936) 4 děti	∞ 15. 10. 1901 Jindřich Čapek (1876–1927) 1 dítě	∞ 24. 4. 1906 Emanuel Schindler (1881–1950) bezdětní	∞ 10. 6. 1919 Daniela Heydušková (1894–1965) 4 děti	

Ve sbírkách MBS se nachází neobvykle bohatá ikonografie, a to nejen fotografická. Kolekce obsahuje cca 130 fotografií, zachycujících proměnu podob Žofie Smetanové, provdané Schwarzové, a jejich pěti dětí v průběhu života. Fotografie se zachovaly v překvapivé úplnosti a byly doplněny díky akvizicím v letech 1938–2020. Jak již bylo zmíněno, Smetanova pozůstalost byla od rodiny odkoupena v roce 1928. Obsahovala mimo jiné fotografie B. Smetany, nejbližší rodiny a Smetanovo album.²⁰ Další fotografie MBS přijalo od potomků rodiny Schwarzových.²¹ V roce 1972 odkoupilo muzeum od Anny Fričové²² tři desítky fotografií²³ členů Smetanovy a Fričovy rodiny. Díky dvěma velkým akvizicím od praprapravnučky B. Smetany Zory Schmidové v letech 2019 a 2020 se portréty potomků významně rozrostly o fotografie z dětského věku i o snímky z posledních let života (75 fotografií). Do těchto akvizic patří

20) Album v ozdobné celokožené vazbě obsahuje 102 vizitek členů rodiny a přátel Smetany a různých uměleckých osobností. V albu chybí dvě fotografie. Pravděpodobně jednou z nich je snímek Kateřiny Smetanové (č. 5). NM-ČMH-MBS S 217/1874/2–4, 6–104.

21) NM-ČMH-MBS č. př. S 128, 13/67, 95/74, 14/85, 1/2002, 84/2002, 16/2003, 5/2019, 1/2020.

22) Anna Fričová, rozená Kopecká (1908–?), byla manželkou Jaromíra Friče (1884–1960). Jeho rodiče Václav (1839–1916) a Anna (1853–1939) Fričovi byli se Smetanovými v přátelských kontaktech, i po smrti Bedřicha Smetany. Anna se přátelila se Smetanovou dcerou Žofií (1853–1902). Měly mnoho společného, rok narození 1853, rok a místo sňatku 1874 u Sv. Jiljí v Praze. Fričovi bydleli v Jindřišské ulici (1849–1876) a Smetanovi v Poštovské ulici, dnešní ulici Karoliny Světlé (1868–1876). BUMBOVÁ, Šárka: *Vyprávění o rodu Fričů*, Scripta astronomica 8, Astronomický ústav AV ČR, Ondřejov 1999, s. 106–109.

23) NM-ČMH-MBS č. př. 5/72, 20/72.

také amatérské momentky Jindřicha Čapka,²⁴ manželka Smetanovy vnučky Běly, které dodnes vyvolávají úsměv svou vtipností a bezprostředností. Fotografie na barevných kartonech z let 1901 až 1924 jsou opatřeny pečlivými popisky, vypoovídajícími o období společného života rodiny Čapkovy a Schindlerovy i o blízkém vztahu sester Běly a Jarmily.²⁵ Velké množství fotografií se rovněž nachází

Sample from Jindřich Čapek's album of photography / Ukázka z alba fotografických listů Jindřicha Čapka

Photograph / Fotografie, J. Čapek, Hoštka, June / červen 1909
NM-ČMH-MBS F 4952–4957

Stoklas udržoval po mnoho let s rodinou úzký přátelský kontakt.

Kateřina Smetanová, rozená Kolářová

Zatímco Smetanova první podobenka pochází z doby před rokem 1843²⁷ (a další fotografii si pořídil v ateliéru Moritze Unny v Göteborgu v roce 1857), postrádáme jakoukoli fotografii Kateřiny z té doby. Přitom víme, že doprovázela svého manžela do Göteborgu

24) Jindřich Čapek (1876–1927), sochař a restaurátor. Jeho otec, Jindřich Václav Čapek (1837–1895), taktéž sochař, na sebe poprvé upozornil v roce 1864 vytvořením busty Williama Shakespeara, která byla nesena v slavnostním průvodu Umělecké besedy na oslavách třístého výročí dramatikova narození. Smetana byl tehdy zvolen do výboru pro uspořádání Shakespearovy slavnosti, při níž 23. dubna 1864 řídil Berliozovu symfonii *Romeo a Julie* a svůj *Pochod ke slavnosti Shakespearově*. Slavnostní výbor věnoval Jindřichu Čapkovi pamětní list s podpisy členů, mezi nimiž je například Vítězslav Hálek, Josef Sklenář, Antonín Gareis, Karel Purkyně, Bedřich Smetana, Antonín Waldhauser. NM-ČMH-MBS A 666 (provenience: Z. Schmidová, rodina B. Smetany).

25) Jindřich Čapek, sbírka 320 fotografií na 63 kartonech o rozměrech cca 33,5 × 26 cm se snímky rodiny Čapkovy, Schindlerovy a Schwarzovy. NM-ČMH-MBS F 4920–5239.

26) Atelier Stoklas sídlil v Brně na adrese Česká 16. Jeho působnost se soustředila na dokumentaci nově vznikající brněnské architektury. Byl členem Společenstva fotografů v Brně a od roku 1945 členem Fotodružstva. Stoklasův živnostenský archiv bohužel za druhé světové války vyhořel a další informace o Stoklasovi a jeho živnosti se nepodařilo nalézt. O to cennější jsou archiválie včetně fotografií, získané v roce 1962 do MBS (č. p. 11/62). Viz RUSŇÁKOVÁ, Kateřina: *Brněnská živnostenská fotografie do roku 1948*, magisterská diplomová práce, Masarykova univerzita, Brno 2009.

27) V Plzni zhotovil B. Smetanovi daguerrotypii jeho starší bratranec Josef František Smetana (1801–1861), plzeňský profesor fyziky a chemie na premonstrátském gymnáziu. Již od roku 1840 se vědecky i prakticky zabýval daguerrotypií. V učebnici *Silozpyt čili fysika*, vydané v Praze roku 1842, publikoval v češtině první odborný popis daguerrotypického procesu.

v letech 1857–1859. Hypotézu o existenci jedné její vizitkové fotografie ovšem podporuje skutečnost, že v rodinném albu hned na první pozici druhé strany chybí její portrét. Podobizna byla evidentně odstraněna, ale nad uprázdněným místem je poznámka ověřené Smetanovou rukou: „*Paní Smetanová, manželka první*“.²⁸ Představu o tom, jak Kateřina vypadala ve svých jednatřiceti letech, si můžeme zhruba učinit jenom díky olejomalbě,²⁹ vytvořené v roce 1858 ve Švédsku. Je to její vůbec jediný portrét z pozdějších let. Autorem je Johan Per Södermark.³⁰ Naproti tomu z doby jejího mládí (asi ve věku osmnácti let) se dochovala anonymní olejomalba³¹ Katynky Kolářové na porcelánu, o níž bylo referováno v tisku³² v souvislosti s tím, že byla pietně uchovávána u Smetanovy vnučky Běly Čapkové. Tuto podobiznu se podařilo v roce 2019 po více než 170 letech získat do MBS.³³ Pokud jde o ikonografii Kateřiny Smetanové, je to vše, nepočítáme-li vizitku, po dlouhou dobu až dodnes kolující veřejností, jež byla pořízena v ateliéru Hynka Fiedlera a publikována poprvé v roce 1916 ve Zlaté Praze. Věřilo se, že je na ní zobrazen Bedřich Smetana s chotí a dceruškou. Hned v dalším čísle tohoto časopisu však byl tento omyl vyvrácen. Není zde zpodoběn ani Smetana, ani jeho chot.³⁴

Následují přehledy fotografií, sestavené z ateliérových a amatérských fotografií Žofie Schwarzové, rozené Smetanové, a jejich dětí, a též snímky svatební. Společné portréty se sourozenci a skupinové fotografie jsou zmíněny v textu. Pokud existuje na rubu přípis a vročení čísi rukou, ať už známou či nikoli, uvádím dataci bez závorek. Toto je však nepříliš častý případ (výjimku představují např. podobizny z ateliéru Drtíkol). Pokud jsem ke vročení dospěla komparací s jinými biografickými prameny, a má tedy pravděpodobnostní hodnotu, je uvedeno v závorce. V rámci zjednodušení uvádím v následujících tabulkách i v dalším textu inv. čísla bez označení NM-ČMH-MBS a odkaz na jméno Bedřicha Smetany ve tvaru BS.

28) Viz pozn. 20.

29) NM-ČMH-MBS S 217/1912. Provenience: J. Schwarz, Praha (rodina B. Smetany).

30) Johan Per Södermark (1822–1889) portrétoval v témže roce i B. Smetanu. NM-ČMH-MBS S 217/1728. Provenience: J. Schwarz, Praha.

31) Olejomalbu lze přibližně datovat post 1843. V roce 1845 si v Praze otevřel ateliér Jan Zachariáš Quast (1814–1891), který portréty maloval především na porcelán. Otázkou může být, zda nebyl autorem olejomalby Kateřiny Kolářové právě on.

32) Hudební revue, roč. 2, květen 1909, č. 5, příloha č. 18 a text na s. 302–303; HOFFMEISTER, Karel: *Bedřich Smetana*, Zlatoroh, Praha 1915, před s. 7 (zde je miniatura datována 1851–1855); NEJEDLÝ, Zdeněk: *Katalog Smetanovy výstavy v Praze 1917*, Grafia, Praha 1917, s. 42; NEJEDLÝ, Zdeněk: *Bedřich Smetana*, 4. díl, Melantrich, Praha 1933, za s. 208; Společnost B. Smetany vydala svým členům na rok 1939 barevnou reprodukcii této olejomalby.

33) NM-ČMH-MBS č. př. 5/2019. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany).

34) Zmíněná fotografie byla uveřejněna v příspěvku *K padesátiletí Prodané nevěsty 30. května* a s označením „Bedřich Smetana se svojí první chotí Růženou a dceruškou Zdenkou“, Zlatá Praha, roč. 33, č. 35, Praha 31. 5. 1916, s. 419. Na snímku jde však o novináře a spisovatele Eduarda Ruffera s chotí a dítětem. Oprava uvedena in: Zlatá Praha, roč. 33, č. 37, Praha 14. 6. 1916, s. 444.

Žofie Schwarzová, rozená Smetanová

Evidence	Datace	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
inv. č. 652	[1867]	A. L. Otto, Praha	vizitka, oválný rámeček	Pozůstalost Bedřicha Smetany část II.
F 3193			vizitka	A. Fričová, Praha
F 3849				Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4805	[1869–1870]	A. L. Otto, Praha	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 1274	1871	J. Tomáš, Praha	vizitka	J. Höll, Praha (pozůstalost A. Waldhauser)
F 4806			vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
inv. č. 4586	[ante 1874]	J. Tomáš, Praha	vizitka	neuveдено [B. Čapková, rodina BS]
F 3144			vizitka	A. Fričová, Praha
F 3778			vizitka	nalezeno při revizi, 2002
č. př. 54/2002			vizitka, dřevěný rámeček	nalezeno při revizi, 2002
F 4807	1874	J. Tomáš, Praha	oválný rámeček	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3200	1875	neuveдено	vizitka	A. Fričová, Praha
F 3850			vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3201	24. 8. 1882	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	A. Fričová, Praha
F 3802			vizitka	nalezeno při revizi, 2002 [B. Čapková, rodina BS]
F 3192	[-1885]	J. Tomáš, Praha	vizitka	A. Fričová, Praha
F 1525	[-1890]	J. Römišr, M. Boleslav	oválné foto	D. Schwarzová, Praha (rodina BS)
F 3145			vizitka	A. Fričová, Praha
F 4808/1–3			vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
inv. č. 3347	[-1892]	J. Römišr, M. Boleslav	oválné foto, původně v rámu	Č. Vilím, Praha
F 3779/1	[-1892]	M. Bicker, Rokycany	vizitka	nalezeno při revizi, 2002
F 3779/2			vizitka	K. Stoklas, Brno
F 3780			kabinetka	nalezeno při revizi, 2002
F 4809/1			kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4809/2			kabinetka	neuveдено
F 3851	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4853	[léto 1899]	amatérský snímek, [Zbihoh]	skupinové foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3853			detail, zlacený rámeček	
F 4810			detail, oválný rámeček	
F 4811			detail, secesní rámeček	
F 4856	zima 1899	J. Čapek, Praha	skupinové foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3852			detail	
F 4990	léto 1901	J. Čapek, Zbihoh	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

První dochované podobizny Žofie, tehdy ještě Smetanové, pocházejí z pražských ateliérů A. L. Otta (z let 1867–1870) a Jana Tomáše (z let 1871–1874 a 1885). V roce 1875, po svatbě s Josefem Schwarzem, se rodina přestěhovala do myslivny v Jabkenicích. Zde, v Mladé Boleslavi, vznikaly fotografie v ateliéru Františka Bögera (v letech 1882–1886), u Bohuslava Rafaela (v letech 1890–1891) a u Jana Römišra (až do roku 1895). Z období 1894–1895 je zachována jedna amatérská fotografie z Jabkenic,³⁵ kde Schwarzovi pobývali dvacet let, až do podzimu 1895. V roce 1896 žili v Libochovicích, odkud pocházejí tři snímky od neznámého autora.³⁶ Od roku 1899 trávila rodina letní měsíce ve Zbirohu.³⁷ Ve fondu MBS existuje z tohoto období fotografie Žofie Schwarzové s jejími třemi dětmi (F 4853) a odtud také pochází vzácný amatérský snímek od Jindřicha Čapka,³⁸ zřejmě vůbec poslední zachycení Žofiny podoby v kruhu všech tří dcer, Edity, Běly a Jarmily v létě 1901 (F 4990), neboť Žofie po několika měsících zemřela ve věku 48 let. Z tabulky vyplývá, že známe její podobu v rozmezí od 14 do 47 let. Za zmínku stojí i fotografie osmnáctileté Žofie (F 1274), pocházející z pozůstalosti Antonína Waldhausera,³⁹ kterou dostal od Smetanovy rodiny na památku. V knize Běly Čapkové⁴⁰ byl poprvé publikován detail fotografie

Anna Fričová and Žofie Schwarzová, both 29 years old / Anna Fričová a Žofie Schwarzová, obě ve věku 29 let
Photograph / Fotografie, F. Böger, Mladá Boleslav, 24. 8. 1882
NM-ČMH-MBS F 3201

35) NM-ČMH-MBS F 4851. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany).

36) NM-ČMH-MBS F 3688/1–2, F 2875, F 1876. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany), A. Fričová, Praha a Marie Pallgová, Praha. Dataci a lokaci snímků se podařilo zjistit díky zápisníku Žofie Schwarzové z let 1893–1900. NM-ČMH-MBS A 680a.

37) Na všech fotografiích se zmiňuje Zbirov, dřívější název pro Zbiroh, ležící v okrese Rokycany. Pravděpodobně půjde o osadu Pětidomí, nacházející se 2 kilometry od Zbiroha (osada původně postavena pro vysloužilé lesnické zaměstnance). Zde žil až do konce svého života Josef Schwarz (1845–1939), zeť Bedřicha Smetany, od roku 1875 nadlesní, v letech 1883–1895 lesmistr u Thurn-Taxisů v Loučeni, bytem v Jabkenicích. Po úmrtí manželky Žofie v únoru 1902 se v roce 1903 oženil s Marií Guthovou. Rodina ho zde i nadále navštěvovala.

38) Budoucí manžel Běly Schwarzové, vnučky B. Smetany, který rád a zdařile fotil. Kromě jednotlivých portrétů je autorem velkého množství rodinných záběrů, viz pozn. 25.

39) Antonín Waldhauser (1835–1913), malíř portrétů, krajin a obrazů s historickou tematikou. Jako ilustrátor přispíval do časopisů Zlatá Praha a Květy. V letech 1863–1868 vyučoval malbě v četných pražských rodinách, také Bettinu Smetanovou, druhou choť B. Smetany. V roce 1956 přišla do MBS s fotografií Žofie Smetanové i jeho kolorovaná vizitka, na níž je Waldhauser s Ludevitem Procházkou.

40) ČAPKOVÁ, op. cit. v pozn. 14, za s. 16.

Žofie před svatbou (F 4807).
V roce 1875 se Žofie objevuje na fotografii s prvorozeným synem Zdeňkem (F 3200, F 3850), v roce 1882 s Annou Fričovou (F 3201, F 3802).⁴¹ Někdy kolem roku 1890 se nechali manželé Schwarzovi vyfotografovat u Jana Römišra v Mladé Boleslavi (F 1524, F 1525). Čestmír Vilím věnoval muzeu v roce 1938 vizitku čtyřicetileté Žofie, kterou kdysi darovala Schwarzova rodina Josefu Vilímovi.⁴²

Schwarz family photograph / Fotografie rodiny Schwarzovy

From the left: Josef, Jarmila, Jaromír, Běla, and Žofie (daughter of B. Smetana) / Zleva: Josef, Jarmila, Jaromír, Běla a Žofie (dcera B. Smetany).
Photograph / Fotografie, [J. Čapek], Libochovice, [cca 1896]
NM-ČMH-MBS F 4851

Zdeňěk Schwarz

Evidence	Datace	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
F 3200	1875	neuveдено	vizitka	A. Fričová, Praha
F 3850			vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
inv. č. 4550	[1876]	neuveдено	vizitka	Z. Nejedlý, Praha
F 3204	[1878–1879]	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	A. Fričová, Praha
F 4815			vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3855	[~1882]	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 5290	[~1890]	H. Fiedler, Praha	vizitka	převod: Josef Schwarz, 14/85 (rodina BS)
F 5291	[~1895]	J. Römišr, M. Boleslav	vizitka	převod: Josef Schwarz, 14/85 (rodina BS)
F 4816	1896	A. Kamerman, Ruse, Bulharsko	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3869	XII. 1898	J. Tomáš, Praha	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4920	1902	J. Čapek, Senohraby	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 5292	[~1905]	V. Donát, Praha	vizitka	převod: Josef Schwarz, 14/85 (rodina BS)
F 5135	1915	J. Čapek, Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
inv. č. 3440/2	[~1915]	J. Čapek, Praha	foto	Dědictví B. Smetany v Jabkenicích
F 5252	[~1934]	Photo Studio Prague	pohlednice	převod: Josef Schwarz, 14/85 (rodina BS)
F 3702	1955	neuveдено	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

41) Viz pozn. 22.

42) Josef Vilím (1848–1932) působil v Jabkenicích jako učitel v letech 1871–1914. Do roku 1880 vyučoval soukromě Smetanovy dcery Zdenku a Boženu literním předmětům, přátelil se s rodinou Smetanovou i Schwarzovou. NM-ČMH-MBS inv. č. 3347.

Zdeněk Schwarz se dožil věku 85 let. Jeho fotografie pokrývají období od jednoho roku do 80 let, včetně zasnubního dvojportrétu (F 3869). Z jeho školních let existuje fotografie žáků jabkenické školy s učitelem Josefem Vilímem.⁴³ V přehledových tabulkách nefiguruje fotografie čtyř z pěti Smetanových vnoučat (F 3867), kdy Zdeněk (12 let), Edita (11 let), Běla (9 let) a Jarmila (5 let) Schwarzovi byli zachyceni v mladoboleslavském ateliéru F. Bögera cca v roce 1887.⁴⁴ Dále za zmínku stojí tři amatérské snímky J. Čapka,⁴⁵ pořízené v letech 1902 a 1908 v Senohrabech, kam rodina jezdila na léto. Fotografie mají humorné označení „Schwarzata“, „Čapčata“ a „Schindlerčata“. Jedná se o manželské páry Zdeňka a Emmy Schwarzových, Jindřicha a Běly Čapkových a Emanuela a Jarmily Schindlerových.⁴⁶ V roce 1934 se Zdeněk Schwarz nechal zpodobnit v ateliéru Photo Studio Prague a z této fotografie si nechal vyrobit řadu kopií pohlednicového formátu (F 5252).⁴⁷ V pozdějším věku se pak Zdeněk objevuje na mnoha skupinových fotografiích. V roce 1955 vznikl u Čapků z jeho osmdesátých narozenin snímek se sestrami Bélou a Jarmilou (F 3702).

Edita Bernasová, rozená Schwarzová

Evidence	Datace	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
F 4817	[1878–1879]	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4818	[~1884]	A. Brožek, Rovensko	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3857	[1890–1891]	B. Rafael, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4819	20. 10. 1892	J. F. Langhans, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4832	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3796	[~1900]	C. Pietzner, Wien	kabinetka	nalezeno při revizi, 2002
F 4864	1901	J. Čapek, Zbiroh	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

Fotografií s Editou není mnoho vzhledem k tomu, že zemřela v roce 1902 v pouhých dvaceti šesti letech, pět měsíců po smrti své matky. Její svatební fotografie (F 4819) byla zhotovena v Praze v Langhansově ateliéru. V roce 1895, před odstěhováním Schwarzovy rodiny z Jabkenic, vznikla v Mladé Boleslavi v ateliéru Jan Römišra fotografie (F 4832) sester Edity (již vdané, 19 let) a Běly (17 let). V roce 1901 zachytil Jindřich Čapek⁴⁸ naposledy pospolu všechny tři sestry, Editu, Bělu a Jarmilu (F 4864).

43) NM-ČMH-MBS č. př. 11/62.

44) Tato fotografie se poprvé objevila v černobílé reprodukci v knize Běly Čapkové. ČAPKOVÁ, Běla: *Zjabkenické myslivny*, Supraphon, Praha 1976, 5. vydání, za s. 78.

45) NM-ČMH-MBS F 4920, F 4922, F 4923. Provenience: Z. Schmidová, Praha, 2020 (rodina B. Smetany).

46) Manželství Smetanových vnoučat v genealogickém přehledu viz výše.

47) Originální fotografie existuje v rodině Zdeňka Schwarz (1934–2019).

48) Viz pozn. 24.

Husband and wife Zdeněk Schwarz and Emma Schwarzová, known within the family as the “Schwarzata” / **Manželský pár Zdeněk a Emma Schwarzovi**, v rodině nazývání „Schwarzata“
Photograph / Fotografie, J. Čapek, Senohraby, 1902
NM-ČMH-MBS F 4920

Husband and wife Jindřich Čapek and Běla Čapková, known within the family as the “Čapčata” / **Manželský pár Jindřich a Běla Čapkoví**, v rodině nazývání „Čapčata“
Photograph, unknown author, Senohraby, 1902 / Fotografie, neznámý autor, Senohraby, 1902
NM-ČMH-MBS F 4922

Wife and husband Jarmila Schindlerová and Emanuel Schindler, known within the family as the “Schindlerčata” / **Manželský pár Jarmila a Emanuel Schindlerovi**, v rodině nazývání „Schindlerčata“
Photograph / Fotografie, J. Čapek, Senohraby, 1908
NM-ČMH-MBS F 4923

Běla Čapková, rozená Schwarzová

Evidence	Datce	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
F 3203	1882	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	A. Fričová, Praha
F 4820		F. Böger, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4832	[1895]	J. Römišr, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4822	10. 2. 1896	J. Tomáš, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3874				Anna Fričová, Praha
F 4821				Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3868	[~1898]	J. Čapek, [?]	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3858	[~1900]	J. Tomáš, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4864	1901	J. Čapek, Zbiroh	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4823	15. 10. 1901	J. Tomáš, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4922	1902	J. Čapek, Senohraby	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3797	léto 1903	V. Donát, Praha	kabinetka	nalezeno při revizi, 2002
F 4863	[1948]	neuveдено	průkazkové foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3702	1955	neuveдено	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3705	1957	amatérský snímek, Jabkenice	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3701	1959	K. Otáhal, Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

Fotoarchiv MBS obsahuje s Bělou Čapkovou několik desítek fotografií, převažují amatérské, jejichž autorem byl manžel Jindřich.⁴⁹ Osobní fotografie zahrnují věkové rozmezí od 6 do 81 let. Za zmínku stojí dvě ateliérové kabinetky z roku 1896, na nichž je Běla společně s Marií a Žofíí Fričovými (F 3874, F 4821). Svatební fotografie vznikla v ateliéru Jana Tomáše v Praze 15. října 1901. Sestra Edita se brzy provdala, zatímco mezi sestrami Bělou a Jarmilou vzniklo pevné pouto až do pozdního věku. Rodiny Čapkových i Schindlerových spolu často trávily společné chvíle. Na zajímavé momentce z roku 1959 (F 3701) je zachycena jednasmdesátiletá Běla Čapková v ateliéru sochaře Karla Otáhal, ⁵⁰ mimo jiné autora pomníků Bedřicha Smetany ve Velkých Opatovicích a Moravské Třebové.

Jarmila Schindlerová, rozená Schwarzová

Evidence	Datace	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
F 4824	[1884]	A. Brožek, Rovensko	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3205	[~1886]	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	A. Fričová, Praha
F 3755	[1885–1886]	F. Böger, M. Boleslav	vizitka	J. Schindlerová, Praha (rodina BS)
F 3867	[~1887]	F. Böger, M. Boleslav	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4825	2. 8. 1895	amatérský snímek	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4826	jaro 1897	J. Čapek, Hodkovičky	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3868	[~1898]	J. Čapek, [?]	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3859	15. 10. 1901	J. Tomáš, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4827	15. 10. 1901	J. Tomáš, Praha	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3860	léto 1903	V. Donát, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3797	léto 1903	V. Donát, Praha	kabinetka	nalezeno při revizi, 2002
F 4828	24. 4. 1906	V. Donát, Praha	kabinetka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4923	1908	J. Čapek, Senohraby	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3861	1913	V. Donát, Praha	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4829	1914	F. Drtíkol, Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3862	[~1932]	American Photo-Studio, Praha	dopisnice	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3704	1949	sine	amatérský snímek	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

Jak již bylo řečeno, sestry Běla a Jarmila si byly velmi blízké, možná i proto, že Schindlerovi byli bezdětní. Soudě podle fotografií, Jarmila i Emanuel si oblíbili synovce Išu (Jindřicha) Čapka. Svědčí o tom mnohé jejich společné fotografie z letních pobytů. Desítka snímků Jarmily Schindlerové ve sbírce MBS zahrnuje proměnu její tváře ve věku od 2 do 67 let. Svatební fotografie byla zhotovena v Praze 24. dubna 1906 v ateliéru Václava Donáta. Poslední známý společný snímek manželů Schindlerových pochází z roku 1949, rok před smrtí Emanuela.

49) Viz pozn. 24.

50) Karel Otáhal (1901–1972), sochař, medailér a kreslíř. S mnoha hudebníky jej pojilo vzájemné přátelství, zobrazil je v kresbách, bustách i reliéfech. Působil v Praze a od roku 1943 ve Velkých Opatovicích.

Jaromír Schwarz

Evidence	Datce	Fotograf/Lokalita	Typ fotografie	Provenience
F 4833	[1890–1891]	B. Rafael, M. Boleslav	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4834/1, 2	[1904–1905]	V. Donát, Praha	vizitka	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4835	XI. 1915	F. Drtikol, Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 4836	XI. 1915	Drtikol & spol., Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3699	1916	J. Čapek, Praha	foto	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)
F 3798	1931	Drtikol & spol., Praha	dopisnice	nalezeno při revizi, 2002
F 3863			dopisnice	Z. Schmidová, Praha (rodina BS)

Jaromír Schwarz je zachycen jen na šesti fotografiích, ve věku od 2 do 43 let. Nejvýznamnější z nich pocházejí z ateliéru Františka Drtikola z roku 1915 a 1931.

Ve výtvarné sbírce v MBS jsou zachovány též malířské podobizny, ať už od členů rodiny, nebo profesionálních malířů. Nachází se tu blíže nedatovaný akvarel, na němž Betty Smetanová⁵¹ zachytila svou nevlastní dceru Žofii Smetanovou (1853–1902) v dívčím věku, a také její podobizna z roku 1900, kdy je již provdána, což je olejomalba od neznámého autora.⁵² Pozoruhodná je i kresba tužkou z roku 1954 od nymburského malíře Hanuše Bohmana, zobrazující Zdeňka Schwarze (1875–1960) ve věku 65 let.⁵³ Sochař a přítel Schwarzovy rodiny Karel Otáhal nakreslil tužkou v lednu 1965 Bělu Čapkovou (1878–1968) ve věku 87 let při své návštěvě u Čapků v Dejvicích.⁵⁴ Sbírkou obsahuje ještě olejomalbu Jarmily Schindlerové (1882–1957) ve věku 54 let od Františka Antonína Jelínka z roku 1936.⁵⁵

Výběr ze skupinových rodinných fotografií

Nejstarší dosud existující snímek Smetanovy rodiny,⁵⁶ bohužel bez Bedřicha Smetany, pochází z majetku rodiny Schwarzovy. K osudu této významné fotografie jen tolik, že jeden exemplář této fotografie vlastnil Smetanův vnuk Erich Graf, který jej v roce 1965 poskytl Muzeu B. Smetany spolu s dalšími smetanovskými dokumenty za účelem pořízení kopií.⁵⁷ Snímek pořídil začínající fotograf Antonín Brožek,⁵⁸ u něhož se téhož roku daly fotografovat Smetanovy vnučky Editka a Jarmilka (viz přehledy výše). Fotografie u myslivny v Jabkenicích zachycuje Betty Smetanovou, Žofii Schwarzovou, její děti Zdeňka a Editu, Boženu Smetanovou a Karla Grafa. Vzhledem ke skutečnosti, že dospělé osoby jsou ve smutečních šatech, lze s velkou pravděpodobností datovat fotografii do doby těsně po Smetanově pohřbu, tedy po 15. květnu 1884.

51) B. Smetanová (1840–1908), druhá manželka B. Smetany. NM-ČMH-MBS S 217/2013. Provenience: M. Heydušek, Praha (rodina B. Smetany).

52) NM-ČMH-MBS M 783. Provenience: K. Glückselig, Praha.

53) NM-ČMH-MBS M 272. Provenience: H. Bohman, Nymburk.

54) NM-ČMH-MBS M 1296. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany).

55) NM-ČMH-MBS M 1298. Provenience: J. Otradovec, Praha.

56) NM-ČMH-MBS inv. č. 890. Provenience: pozůstalost B. Smetany (Schwarz, rodina B. Smetany).

57) NM-ČMH-MBS č. př. 31/65.

58) Antonín Brožek (1869–1949) se vyučil fotografem a svou živnost si otevřel v Jičíně.

Ve výběru figuruje i čerstvá akvizice z roku 2019, totiž známá fotografie, publikovaná v roce 1963 ve vzpomínkové knize B. Čapkové.⁵⁹ Jedná se o snímek Schwarzovy rodiny s hosty, pořízený mezi lety 1886–1888 Františkem Bögerem v zahradě jabke-nické myslivny.

Jindřich Čapek, v té době snoubenec Bély Schwarzové, zachytil v zimě 1899 rodinu Schwarzových na Císařské louce v Praze.⁶⁰ Pokud jde o Žofii Smetanovou, která je zde vyfotografována, je to její předposlední snímek.

Ku příležitosti devadesátin Josefa Schwarzze (1845–1960), zetě B. Smetany, se v roce 1935 sešla rodina Schwarzů v Praze v ateliéru Photo Studio k vytvoření památné fotografie⁶¹ za účasti šestnácti osob. Jubilant Josef Schwarz je na ní obklopen svými třemi dětmi z pěti (Zdeněk, Běla, Jarmila) včetně zetů a snachy Daniely Heyduškové,⁶²

dále pěti vnučaty (Soňa, Zdeněk, Jindřich, Radim a Viola), třemi pravnoučaty (Jarmila, Ladislav a Zdeněk) a dalšími vzdálenými příbuznými.

Family photograph / Rodinný snímek

From the left: Josef Schwarz and Václav Bernas. In the middle B. Smetana's daughter Žofie Schwarzová, on the left her daughter Běla Schwarzová, on the right her daughter Edita Bernasová. Bottom row from the left: Jarmila Schwarzová and Jaromír Schwarz (children of Žofie Schwarzová) and Jiří Bernas (son of Edita Bernasová) / Zleva: Josef Schwarz a Václav Bernas. Uprostřed dcera B. Smetany Žofie Schwarzová, vlevo její dcera Běla Schwarzová, vpravo její dcera Edita Bernasová. V dolní řadě zleva: Jarmila a Jaromír Schwarzovi (dětí Žofie Schwarzové) a Jiří Bernas (syn Edity Bernasové).

Photograph, unknown author, Libochovice, [ca. 1896] / Fotografie, neznámý autor, Libochovice, [cca 1896]

⁵⁹) NM-ČMH-MBS F 4848. ČAPKOVÁ, op. cit. v pozn. 14, za s. 64.

⁶⁰) NM-ČMH-MBS F 5258. Provenience: J. Schwarz, Praha (rodina BS), NM-ČMH-MBS F 3852. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany).

⁶¹) NM-ČMH-MBS F 4857. Provenience: Z. Schmidová, Praha (rodina B. Smetany).

⁶²) Daniela Heydušková (1894–1965), vnučka Bedřicha Smetany z druhého manželství, se v roce 1919 provdala za Jaromíra Schwarzze, vnuka B. Smetany z manželství prvního.

Zdeněk Schwarz's eightieth birthday, Bedřich Smetana's first grandson / **Osmdesátiny Zdeňka Schwarze**, prvního vnuka Bedřicha Smetany
Zdeněk Schwarz with his sisters Jarmila Schindlerová and Běla Čapková / Jubilant spolu se svými sestrami Jarmilou Schindlerovou a Bělou Čapkovou
Photograph, unknown author, Prague-Dejvice, 1955 / Fotografie, neznámý autor, Praha-Dejvice, 1955
NM-ČMH-MBS F 3702

Závěr

Předmět ikonografického výzkumu se v čase neustále proměňuje, přibývají nové poznatky i fotodokumentace, takže i jejich odborné zpracování je logicky proces neuzavřený a dlouhodobý. Plodem několikaleté badatelské práce ikonografické, epistolární, diplomatické a genealogické, zaměřené na přímé potomky Smetany s Kateřinou Kolářovou, je až dosud Katalog smetanovské ikonografie v digitální podobě. Svým zaměřením sahá dokonce do větší šíře, obsahuje fotografické podobizny přímých i nepřímých potomků až do třetí generace, a to z obou manželství Bedřicha Smetany. V dalším kroku bude navazovat výzkum této druhé větve, tedy komentovaný soubor fotodokumentace potomků z druhého manželství s Bettinou Ferdinandiovou, zpracovávaný stejným způsobem jako tato studie.

Adresa: Jana Plecítá, Muzeum Bedřicha Smetany, Novotného lávka 1, 110 00 Praha 1, Česká republika
E-mail: jana.plecita@nm.cz